

Virring Kirke *- en af landets ældste*

AF INGER RASMUSSEN *- i Sønderhald Egnsarkivs årsskrift i 2009*

Virring Kirke er en af landets ældste kirker, bygget ca. år 1070.
Hvordan ved man det? Hvorfor er den placeret her i det yderste af Virring Sogn?

I oldtiden strakte Kolindsund sig helt til Ammelhede, og mange oldtidsfund viser, her har boet mennesker i flere tusinde år. Der har været bopladser ved vandet. En af de største, kendte gravpladser fra ældre romersk jernalder har ligget mellem Virring og Langkastrup. Omkring 150 grave er undersøgt, alle med et sæt af lerkar til mad og drikke. Også fra Ammelhede kendes et par grave, en langdysse uden kammer samt Hamlets grav. 28 grave er sløjfet eller ødelagte. Bl.a. gruppen ''nihøje" nordvest for Langkastrup. Mellem gravene på Virring-gravpladsen, fandtes også en af de sjældne jordgrave fra dyssetiden, med et snorebæger, som gravgods. Fra Virring kendes endvidere et depotfund fra ældste bronzealder med en dolk, fire spydspidser og to økser.

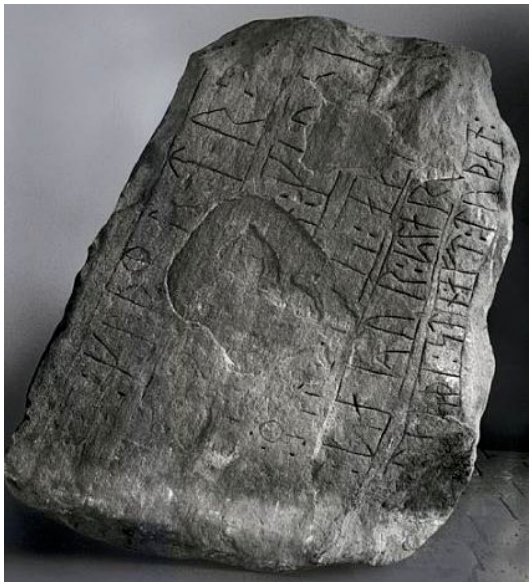
På ''Højgård" (Grenåvej 237) har vi fundet sten og dele fra lerkar. Der er en langdysse bag gården og en gravhøj mod øst. Den gang vandrede landsbyerne ca. hvert 100 år - når der ikke længere var græs til dyrene, køkkenmøddingen fyldt op, og mangel på gravpladser.

Man havde en højt beliggende offerplads, hvor man havde fældet træerne og lavet en rydning. *Vi* er betegnelsen for en offerplads, og når man ved, at de første stationære byer ender med -*ing*, har man navnet Virr*ing*. Videre rundt om fjorden kan man se Hørn*ing*, Vester All*ing*, Øster All*ing*, Aun*ing*, Faus*ing* og Virr*ing*. Alle ender på -*ing*.

I Virring har man haft det hellige sted, her hvor kirken ligger, herfra var der udsigt over fjorden. Fra bopladsen kunne man sejle rundt og fiske. Hvis man en tidlig morgen, når mosekonen har "brygget", ser ud over engene, kan man næsten forestille sig fjorden, da disen ligner vand.

I slutningen af vikingetiden, vendte mange vikinger hjem til Danmark og var blevet kristne. De påvirkede deres familier, og måske har den personlige missionering været den væsentligste faktor i Nordens kristning. De gamle kultsteder forsvandt, og der blev bygget kirker i stedet.

Virring Kirke er efter al sandsynlighed bygget på den gamle offerplads. Vi har offerstenen, og Virringstenen fra år 950. Den fungerede som tærskelsten frem til 1869. På den står:

Germunds søn gjorde disse minder efter Sasser.
Star rejste stenen efter den døde.

Runerne på toppen af stenen er oversat til: *Thor vie disse kumler.*

Ordet kumler er fællesbetegnelse for en høj, stensætning og runer, måske har den stået på Jenninghøj vest for kirkegården.

På største sten i våbenhuset står:

Anne Nielsdatter født 1761, død 1777.
Så god en ven af bondestand
som verden ved at vise
er her lagt med udi sin grav
Fordi jeg er død.
Men lad mig sove her med fred,
Til jeg skal jesum møde.
Denne sten er bekostet af Jørgen Andersen.

Kirken er bygget af en engelsk stenmester eller hjemvendt viking. Den er hygget i romansk stil, har engelsk-normanniske træk. Gamle kirker på Grimsbyegnen i England - i Danelagen området, det danskerne tog i vikingetiden, er opført på nøjagtig samme måde.

Sognets beboere udførte arbejdet. Hentede marksten, kampesten, kridtsten og flintesten. Kalksten blev hentet i Mygind. Kirken betegnes i dag, som en kalkstenskirke, fordi dens særpræg er udført i dette materiale.

Vestforlængelsen er bygget til kort tid efter. Det var faktisk et tårn, men i 1799 blev det ødelagt af et lyn, og foråret 1800 styrtede overdelen ned i tårnrummet, lige efter søndagsguds-tjenesten, hvor folk havde forladt kirken. Senere blev der bygget en tagrytter. Stenene fra nedstyrtningen fik Virrings beboere, og disse sten kunne mange år senere ses i gårdene.

Våbenhuset er opført på kirkens sydside i slutningen af middelalderen, og er lavet af munkesten. Hvis man forestiller sig vinduerne små, som det i gavlen, uden tilbygningen og med en norddør, får man et indtryk af kirken, som den så ud for 1000 år siden.

De to søjler i korbuen er forskellige. Den søndre er rund og den nordre ottekantet. Det kan man undre sig over. Måske symboliserer de hver sit, som de to søjler i Salomons tempel, hvor den ene er ”Den guddommelige skaberkraft” og den anden ”Den evig bestående kraft”.

I 1934-36 blev kirken restaureret og mange ting dukkede frem. Den gamle rude i kirkens nordside kom frem, og ingen havde før anet dens eksistens. Den sad langt inde i muren, godt skjult i en mosskørnet træramme, og var i stykker. Der sad et lille stykke blære fra en kalv derpå, og der manglede tre glasstykker. Nationalmuseet fik ruden restaureret.

Det er det ældste glasmaleri i Norden fra 12-1300-tallet. Trærammen var af egetræ, af en type, der kun kendes i England. Der havde også siddet en trælem, så man kunne fastslå, at kirkerne den gang var mørke og kolde, med små vinduer, der stod åbne under gudstjenesten.

Farverne er ikke malet på ’’glasset”, men brændt ind i det. Hemmeligheden ved det er gået tabt. Der er på én gang vikingetid og romansk tidsalder i ruden. Det er en farvemosaik med akandusbånd, i slægt med Hørningplankens vinranke. Der er fire andreaskors på fladen. To foroven og to forneden, under en flerfarvet deling. Vinduet er mere udførlig beskrevet i Martin A. Hansens bog "Orm og Tyr”.

Østvinduet, kom også frem ved restaureringen. Det var ligeledes tilmuret, men var yngre end nordvindue. Glasset var grønligt, men i for dårlig stand. Helga Bøggild, datter af lærer Aarestrup i Virring 1869-1906, fik lov til at opsætte en minderude for sin far -100 årsdagen for hans fødsel 1837 - da var restaureringen samtidig færdig. Ruden fik samme farver som nordvinduet. Det nuværende glasmaleri er tegnet af Sven Havsteen Mikkelsen i 1981, udført af glarmester Mogens Erees.

Ved restaureringen fandt man ud for sydvinduet, midt i kirkens gulv, et gravkammer med 11 trin ned. Det var dækket af en flad sten, der nu ses i våbenhuset, en ligsten over præsterne:

Thomas Christensen, 1572-1583
Rasmus Andersen 1583-1619
Samt deres hustruer. Brystbilleder.
Gravene indeholder kister, der blev dækket med sand og sløjfet. Man skulle på den tid gifte sig med enken for at få embedet.

Under arbejdet blev jorden fra kirkegulvet kørt ud og hældt usiet ned af skrænten ved kirkegården. Her kunne byens børn pille mønter op. Fire mønter blev sendt til den kongelige møntsamling, de tre mønter fra kirkegulvet:

1. En sechling 1538, Meklenburg, Grevesmulen. Henrik den V 1503-1552
2. Erik Menved, Ribe 1286-1319
3. Erik Klipping, Roskilde, 1259-86

En fjerde mønt viste sig at være langt ældre. En romersk Denar med kejser Antonius Pilts kontrafej, præget årene 149-51. Den er fundet i det nordøstlige hjørne af kirkegården, der ikke kan anvendes til grave, fordi en meget stor sten med plan overflade ligger i vejen. Måske er der mønter under stenen. Her står nu gravminderne.

I sognets præst Jens Hansen Thrige's embedstid (1635-74), fik kirken sin barok prædikestol. Hans navn står derpå. 1665. Lydhimmel i empirestil er fra år 1837. Figurerne på prædikestolen er Kristus, Moses og Johannes.

Det ældst bevarede fotografi af alteret, viser en meget stor renæssanceagtig altertavle, der omtrent dækker hele østgavlen. I det brede midterstykke er der tre buefelter eller nicher, omgivet af søjler. I hvert felt en figur i klassisk klædedragt. I midten, Kristus, de to andre, evangelister. Det blev i slutningen af forrige århundrede udskiftet med et maleri, der forestiller opstandelsen, malet af Mourier Petersen, 1897. Denne tavle er nu ophængt i tårnrummet. Flytningen skete, da altret blev restaureret eller genopført i Faksemarmor i 1942. Der blev i stedet opsat et trækors.

Alterstagerne er fra ca. 1650. Krucifikset på altret er opstillet i 1986. Det er udført af Sven Havsteen Mikkelsen. Orglet blev indviet Palmesøndag i 1995.

Døbefonten er et træskærerarbejde fra 1700-tallet. Kirkens oprindelige romanske granitdøbefont, med korslam, fugl og to løver på kummen befinder sig nu i Kristkirken i København.

I 1937 fik kirken det gamle bjælkeloft frem og stolestaderne fornyet. Kirken har 125 siddepladser og 25 løse pladser. Der blev indlagt elektrisk lys, våbenhuset blev ombygget og varme indlagt i form af en stor hvid kakkelovn. Det var meget vanskeligt, den hårdtslåede, hårde kalk, på det tidspunkt 850 år gammelt var næsten ikke til at bakse med.

Der er to klokker i kirken. Den ene en meget lille klokke med sprød klang, er ophængt i tagrytteren. Den store klokke i vestgavlens glamhul er af et anderledes format. Klangen er usædvanlig smuk af en landsbyklokke. Den er fra år 1725. I 1830 gik kneblen løs under ringningen. Den fløj ned mod en gård, hvor den ramte ladeporten. Den skulle have ny knebel, og der måtte bores et par huller, men det skadede ikke klangen. Klokken er skænket af greven på GI. Estrup, der dette år oprettede grevskabet Scheel. Inskription: *"Christen Scheel lorgensen Grefve til Scheel Haver til Guds ære ladet denne klokke støbe".*

I år 1060 da bispedømmerne blev oprettet, fortsattes med sogneinddelingerne. Det blev præsterne pålagt at fastlægge grænser imellem sognene. En kirkes sognefolk blev dermed beboerne af et fastlagt område. Sogneinddelingen var nødvendig på grund af et tiendepligten. Alle skulle betale 1/10 del af deres indkomst til bisperne, kirken og præsterne. Typisk 10 neg på marken. Sognene var færdigopdelt i år 1135. Et sogn har altid navn efter sin kirke. Tiendepligten ophørte i 1918 og kirkeskatten indføres i 1920.

Kirkeværgen blev indført i 1200. Han havde ansvar for kirkebygningens midler. Ved kommunesammenlægningerne i 2006 er det stadigvæk de gamle sognegrænser fra 1135, der er gældende. Man skal løse sognebånd for at tilhøre en anden kirke.

Virring Kirke ligger på det smukkeste sted i Virring Sogn. Flot med det 1000 år gamle asketræ som vartegn*). Der er en fred og højtidelig stemning i det enkle kirkerum, som man ikke finder i andre kirker.

Står man i våbenhusets dør og ser den enestående udsigt ud over landskabets frodighed, forstår man, hvorfor kirken er bygget netop her!

*) Flot med det 1000 år gamle asketræ som vartegn

Ifølge Danmarks Træportal kan et asketræ blive 2-300 år. Dette svare meget godt til de årringe man kan tælle på billederne på næste side. Træet væltede i en storm i 2015. Nede bag kirkekontoret ligger resterne af det gamle asketræ stadig her i 2019.

Foto: Carsten Wiehe

Foto: Svend E. Poulsen

Foto: Drdupline

Foto: Henning Millard, 2019

